

СТРАТЕГІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ЛОГІСТИКИ ДЛЯ УСПІШНОГО ВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

LOGISTICS OPTIMIZATION STRATEGIES FOR SUCCESSFUL INTERNATIONAL TRADE

УДК 339.5(045)

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct78-26>

Ковтун Е.О.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та адміністрування,
Вінницький торговельно-економічний
інститут
Державного торговельно-економічного
університету

Марченкова А.Г.

здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,
Вінницький торговельно-економічний
інститут
Державного торговельно-економічного
університету

Kovtun Eduard

Vinnitsia Institute
of Trade and Economics
of State University of Trade and Economics

Marchenkova Anastasiia

Vinnitsia Institute
of Trade and Economics
of State University of Trade and Economics

Постановка проблеми. Глобальна економіка відкриває безліч можливостей для розвитку підприємництва, особливо у контексті міжнародної торгівлі та експорту. Однак успішне проведення міжнародних торгових операцій вимагає уважного розгляду ключових аспектів та врахування практичних рекомендацій, що стосуються міжнародного постачання та логістики.

Міжнародна торгівля та логістика тісно пов'язані та відіграють важливу роль у функціонуванні світової економіки. Логістика забезпечує ефективний рух товарів від виробництва до споживача, тоді як міжнародна торгівля формує попит та пропозицію на ці товари. Важливо розуміти, що для досягнення успіху у цих сферах потрібні спеціальні знання та навички.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань щодо розвитку теорії та практики оптимізації логістичного забезпечення міжнародної торгівлі присвячені праці таких вчених як Гіжевського В.К., Сабодаш В.В., Назаренко В.М., Мельника Л.Г., Алькема В.Г. досліджував принципи та методи оптимізації логістичних систем в міжнародній торгівлі, а також Мішук І.П., Шевчук А.Л. та Міценко Н.Г., які глибоко вивчили системи міжнародної логістики в умовах невизначеності.

У цій статті досліджуються ключові аспекти оптимізації логістичних процесів у міжнародній торгівлі. Ґрунтовно проаналізовано принципи та завдання логістичної діяльності в цій сфері, визначаючи функціональні компоненти міжнародної логістики. Особливу увагу приділено дослідженню загроз та ризиків, з якими стикаються логістичні компанії на міжнародному ринку. Визначено фундаментальні цілі та інструменти оптимізації логістичних систем, що використовуються сучасними підприємствами. Завдяки їм можна знизити витрати, економити ресурси, підвищити ефективність функціонування та покращити якість обслуговування клієнтів. Також окреслено перспективні завдання оптимізації ланцюгів поставок в контексті розвитку логістичних процесів на підприємствах. Це дозволяє налагодити систему збуту та реалізації продукції максимально ефективно.

Ключові слова: логістика, міжнародна торгівля, оптимізація логістичних систем, міжнародна логістика, логістичні компанії, ланцюги поставок.

This article examines the key aspects of optimizing logistics processes in international trade. The principles and objectives of logistics activities in this area are thoroughly analyzed, defining the functional components of international logistics. Particular attention is paid to the study of threats and risks faced by logistics companies in the international market. The author identifies the fundamental goals and tools for optimizing logistics systems used by modern enterprises. They help to reduce costs, save resources, increase efficiency and improve the quality of customer service. The article also outlines the perspective tasks of supply chain optimization in the context of the development of logistics processes at enterprises. This allows to establish a system of sales and marketing of products as efficiently as possible.

Key words: logistics, international trade, optimization of logistics systems, international logistics, logistics companies, supply chains.

Однак, попри значний обсяг досліджень, все ще залишаються невирішені питання, що потребують подальшого вивчення.

Постановка завдання. Мета цієї статті полягає у вивченні та дослідженні можливостей оптимізації логістичних процесів у сфері міжнародної торгівлі. Її завдання включає аналіз перспектив розвитку міжнародної логістики та ідентифікацію основних цілей та інструментів оптимізації логістичних процесів у міжнародній торгівлі. Завдяки цьому аналізу, планується розкрити сутність та значення різних аспектів логістики у міжнародному контексті, щоб підтримати розвиток ефективних стратегій для підприємств, що здійснюють міжнародну торгівлю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна торгівля – це складний процес, що потребує взаємодії між різними країнами та організаціями. Управління цими відносинами неможливе без ефективної логістики, яка забезпечує безперебійну доставку товарів між країнами. Логістика виступає важливою ланкою в системі міжнародних економічних відносин та забезпечує оптимізацію процесів переміщення товарів з однієї країни до іншої.

Однією з основних функцій логістики є забезпечення безпечної та ефективної доставки товарів

на міжнародні ринки під час експорту та їх переміщення на внутрішні ринки під час імпорту [1, с. 21]. Логістичні процеси, такі як експедиція, зберігання, транспортування та доставка, сприяють зменшенню часу і витрат на транспортування товарів та зниженню ризиків. Міжнародна логістика охоплює компоненти, такі як перевезення, митниця, страхування, складське господарство та інші, які всі разом забезпечують ефективність та надійність глобальних логістичних ланцюгів.

Логістика також відіграє ключову роль у спрощенні митних процедур, пов'язаних з експортом та імпортом товарів, допомагаючи скоротити час та витрати на оформлення документів та отримання необхідних дозволів та сертифікатів.

Ще однією важливою складовою логістики є експедиція, що передбачає організацію та координацію перевезень товарів від місця відправлення до місця призначення. У цьому процесі логістика здійснює функцію вибору та контролю підрядників, а також відповідає за виконання умов доставки та дотримання графіка.

Експедирування, як процес організації та контролю вантажних перевезень, також підпорядковане логістичному управлінню [2, с. 157]. Вона відповідає за відстеження вантажів, контроль термінів доставки та координацію дій всіх учасників логістичного ланцюга, крім того, забезпечує логістичну підтримку через складські послуги, управління запасами та інформаційне управління.

Отже, логістика має важливе значення у глобальному управлінні, забезпечуючи ефективність та надійність у всіх процесах експорту та імпорту товарів. Логістична підтримка, включаючи транспортування, митне оформлення, контейнерні перевезення та експедирування, допомагає компаніям успішно розвивати свої зовнішньоторговельні відносини та досягати міжнародного успіху.

Міжнародна торгівля стикається з численними викликами, для подолання яких потрібна

ефективна логістична підтримка. Нові технології та інновації відкривають нові перспективи для розвитку логістики у міжнародній торгівлі (табл. 1).

Отже, логістика є необхідним елементом розвитку економічних зв'язків між країнами, оскільки її ефективне використання сприяє збільшенню обсягів міжнародної торгівлі, покращенню конкурентоспроможності компаній та розвитку економіки загалом. Особливо в сучасному світі, де існують складні зовнішньоторговельні відносини та країни тісно співпрацюють у рамках глобальних ринків, оптимізація логістичних процесів є невід'ємною необхідністю.

У світі електронної комерції, де швидкість та надійність доставки є критичними факторами успіху, ефективна логістика відіграє вирішальну роль. Компанії, що займаються експортом та імпортом товарів, мають забезпечити точну організацію доставки, дотримання митних процедур та термінів, а також зовнішньоторговельного контролю [3, с. 128]. В такому контексті, використання спеціалізованих інструментів для оптимізації логістики стає важливою стратегією, яка допомагає знизити витрати та підвищити ефективність логістичних процесів.

Оптимізація логістичних систем означає удосконалення логістичних процесів з метою збільшення їх ефективності, автоматизації та зниження витрат без втрати якості [4, с. 120]. Перед тим, як розпочати процес оптимізації логістичної системи, необхідно чітко сформулювати цілі та завдання цього процесу, щоб зрозуміти, для чого він потрібен і який результат ми хочемо досягти.

Цілі оптимізації логістики може варіюватися залежно від конкретних потреб компанії та її логістичного процесу. Проте узагальнено їх можна розглядати як:

1. Економізація логістичних витрат – оптимізація процесів для скорочення витрат на транспортування, зберігання, управління запасами та інші логістичні функції.

Таблиця 1

Шляхи подолання логістичних бар'єрів у міжнародній торгівлі

Фактори, що ускладнюють логістику у міжнародній торгівлі	Інноваційні рішення для покращення логістики у міжнародній торгівлі
Різноманіття законодавства та митних процедур у різних країнах	Впровадження автоматизованих систем керування складом та транспортуванням
Тривалі терміни доставки та складнощі у транспортуванні через кордони	Використання дронів та безпілотних транспортних засобів для доставки товарів
Необхідність дотримання міжнародних стандартів та вимог до якості товарів	Впровадження штучного інтелекту та аналітики даних для оптимізації логістичних процесів
Управління складними ланцюгами поставок та безліччю стейкхолдерів	Розвиток екологічно стійких та енергоефективних транспортних рішень
Ризик втрати та пошкодження товарів під час транспортування	Посилення співпраці між логістичними компаніями та державними органами для покращення митних процедур та управління ризиками

Джерело: сформовано авторами

2. Підвищення рівня обслуговування клієнтів – забезпечення швидкої та безперебійної доставки товарів, точного виконання замовлень та ефективного вирішення проблем клієнтів.

3. Оптимізація використання ресурсів – покращення використання складських приміщень, транспортних засобів, трудових ресурсів та інших ресурсів для підвищення ефективності логістичних процесів.

4. Адаптація до мінливих умов ринку – здатність швидко реагувати на зміни попиту, ціноутворення, конкуренції та інших факторів ринку.

5. Мінімізація негативного впливу на довкілля – зниження викидів парникових газів, використання екологічно чистих транспортних засобів та інших методів для зменшення екологічного впливу логістичних операцій.

У зв'язку з економічною кризою, політичним та демографічним станом в Україні, витрати на оптимізацію, а також на інші складові, зростають. Це робить особливо важливим чітке визначення першочергових завдань, які допоможуть досягти цілей логістичних операцій [5, с. 208]. Саме через актуальність проблеми з невчасним постачанням товарів до торгових підприємств на сьогодні в Україні, необхідно акцентувати на наступних завданнях:

1. Проведення аналізу та оптимізація логістичних процесів, включаючи ретельне вивчення всіх етапів логістичного ланцюжка, оцінку їх ефективності та ідентифікацію найбільш надійних та проблемних зон.

2. Оптимізація складських операцій, включаючи автоматизацію процесів зберігання, управління запасами та відвантаження, з метою скорочення часу обробки та зниження витрат виробництва.

3. Оптимізація маршрутів доставки, шляхом використання цифрових технологій у логістиці для покращення маршрутів доставки, що дозволяє зменшити час доставки та витрати на транспортування.

4. Управління запасами, що передбачає розробку ефективної системи управління запасами для уникнення надлишкових запасів, зменшення втрат та підвищення оборотності товарів.

5. Впровадження сучасних технологій у логістику, оскільки вони є ключовим інструментом оптимізації, допомагаючи досягти вищезазначених цілей.

Застосування програмного забезпечення для оптимізації логістичних процесів у підприємстві передбачає використання різних функцій та процесів, які спрощують управління складською справою та доставкою товарів. Існують різноманітні автоматизовані системи, що можуть бути використані для оптимізації логістичних процесів. Програми для управління логістикою охоплюють широкий спектр від великих ERP-систем, що містять комплексні та інтегровані функції, до спеціалізованих додатків, які фокусуються лише на обробці обмеженого набору операцій [6, с. 47]. У таблиці 2 наведено приклади сучасних програмних забезпечень для управління логістикою.

Висновки із проведеного дослідження. Розвиток логістики відіграє вагомий роль у підтримці торговельно-економічних зв'язків між країнами. Шляхом забезпечення безпеки та ефективності у транспортуванні товарів, вона допомагає скорочувати час та витрати на виконання зовнішньоторговельних операцій, сприяючи розвитку міжнародної торгівлі в цілому.

Принципи логістики включають оптимізацію процесів, мінімізацію витрат та забезпечення високого рівня обслуговування клієнтів. У міжнародній сфері логістики існують свої виклики, такі як митні процедури, регулювання та потреба у співпраці з різними транспортними та логістичними компаніями.

Впровадження новітніх технологій та інновацій у логістичні процеси допомагає підвищити їх ефективність та знизити витрати. Попри безліч переваг, які надає логістика у міжнародних економічних

Таблиця 2

Програмні забезпечення для управління ланцюжками постачання

Система	Опис
Система керування замовленнями (OMS)	Програмне забезпечення, що керує замовленнями клієнтів. Автоматизує обробку замовлень, зменшує помилки, прискорює обробку та покращує точність доставки. OMS також контролює запаси та повідомляє клієнтів про статус їх замовлень.
Система керування складом (WMS)	Програмне забезпечення, що оптимізує складські операції. Допомагає організувати склад, відстежувати товари, зменшити помилки та прискорити роботу. WMS також автоматизує керування запасами, економлячи кошти на їх зберігання.
Система керування транспортом (TMS)	Програмне забезпечення, що керує транспортуванням товарів. Дозволяє планувати маршрути, обирати транспорт, відстежувати вантажі та знаходити транспортні засоби. TMS знижує витрати на транспортування та прискорює доставку.
Система керування ланцюгом постачання (SCM)	Програмне забезпечення, що керує всіма етапами ланцюжка постачання, від закупівель до доставки. Допомагає краще планувати, синхронізувати та координувати всі аспекти логістики.

Джерело: сформовано авторами

відносинах, вона також стикається з викликами, такими як складність координації та управління у глобальному середовищі.

Загалом, логістика є невід'ємною складовою міжнародної торгівлі та відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності та конкурентоспроможності бізнесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Міценко Н.Г., Мішук І.П. Сутність та проблеми функціонування системи міжнародної логістики в екстремальних умовах. *Економічні науки*. 2022. № 68. С. 20–27. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-68-03>

2. Шевчук А.Л. Система логістичного забезпечення міжнародного товароруку. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 155–162. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/40/60>

3. Павлюк Т.С., Полусмяк Ю.І., Онопрієнко І.М., Потапенко А.О. Інструменти оптимізації логістичних процесів на підприємстві. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*. 2024. № 1 (27). С. 126–137. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2024-1/27-11>

4. Ковальська Л., Барський Ю., Оніщук В. Логістичні бізнес-процеси у підприємстві: сутність та види. *Економічний форум 2023*. 2023. Т. 1. № 4. С. 118–124. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-4-15>

5. Зотов Р.В., Позняк О.В. Нові виклики для логістики в умовах військових дій: збірник доповідей XXI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27 жовтня 2023 р.). Київ: Національний авіаційний університет, 2023. С. 205–211. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/61577>

6. Бикова А.Л., Єфіменко І.В. Вплив логістичних процесів на економічну безпеку організації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 2 (11). С. 45–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.11-7>

REFERENCES:

1. Mitsenko N.H., Mishuk I.P. (2022) Sutnist ta problemy funktsionuvannia systemy mizhnarodnoi lohistyky v ekstremalnykh umovakh [The essence and problems of functioning of the international logistics system in extreme conditions]. *Ekonomichni nauky – Economic sciences*, vol. 68, pp. 20–27. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-68-03>

2. Shevchuk A.L. (2022) Systema lohistrychnoho zabezpechennia mizhnarodnoho tovarorukhu [The system of logistics support for international trade]. *Innovation and Sustainability*, vol. 2, pp. 155–162. Available at: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/40/60>

3. Pavliuk T.S., Polusmiak Yu.I., Onopriienko I.M., Potapenko A.O. (2024) Instrumenty optymizatsii lohistrychnykh protsesiv na pidpriemstvi [Tools for optimizing logistics processes at the enterprise]. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, vol. 1 (27), pp. 126–137. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2024-1/27-11>

4. Kovalska L., Barskyi Yu., Onishchuk V. (2023). Lohistrychni biznes-protsezy u pidpriemnytstvi: sutnist ta vydy [Logistics business processes in entrepreneurship: essence and types]. *Ekonomichnyi forum 2023 – The Economic Forum 2023*, vol. 4 (1), pp. 118–124. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-4-15>

5. Zotov R.V., Pozniak O.V. (2023) Novi vyklyky dlia lohistyky v umovakh viiskovykh dii [New challenges for logistics in the context of military operations]: XXI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, October 27, 2023). Kyiv: Natsionalnyi aviatsiynyi universytet (in Ukrainian). Available at: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/61577>

6. Bykova A.L., Yefimenko I.V. (2024) Vplyv lohistrychnykh protsesiv na ekonomichnu bezpeku orhanizatsii [The impact of logistics processes on the economic security of the organization]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka – Digital economy and economic security*, vol. 2 (11), pp. 45–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.11-7>